

NĚMECKÁ LIDOVÁ PÍSEŇ NA ZÁPADĚ ČECH

Marta Ulrychová

Od skončení druhé světové války do roku 1989 se česká folkloristika hudebním lidovým tradicím německého obyvatelstva příliš nevěnovala. Tři miliony Němců žijících v předválečném Československu byly v letech 1945–1946 odsunuty do sousedního Německa a život těch, kteří směli zůstat, tehdy málokoho zajímal. V západních Čechách mezi čestné výjimky patřili manželé Miroslav a Aleša Balounovi, autoři publikací vytvořených na základě studia starší německé regionální literatury a vlastního sběru mezi pamětníky. V případě folkloristiky jako vědecké disciplíny mohla být podobná iniciativa pouze privátní záležitostí badatele, nikoliv úkolem, jemuž by se dotýčný mohl věnovat na akademickém pracovišti. Přesto se německé písně objevily roku 1987 v publikaci Jaroslava Markla *Nejstarší sbírky českých lidových písní*, v níž autor mimo jiné otiskl také některé písně a taneční melodie uveřejněné roku 1825 Johannem Rittersberkem.

V 90. letech 20. století se situace obrátila. Otevření hranic dalo možnost spolupráce s odborníky na německých univerzitách a tamějších institucích. V západních Čechách jako jeden z prvních zareagoval Josef Režný. Péčí Chebského muzea vydal v roce 1992 publikaci *Po stopách dudáků na Chebsku*. O tři roky později editoval Lubomír Tyllner za spolupráce Ralpa Heimratha, Wolfganga Mayera a Elišky Čáňové rukopisnou sbírku Thomase Antona Kunze z první poloviny 19. století *Böhmische Nationalgesänge und Tänze / České národní zpěvy a tance*, kterou v 90. letech 20. století objevil tehdejší pracovník Ústavu pro etnografii a folkloristiku Antonín Vlček. Lidová píseň německých obyvatel se stala předmětem zájmu i nastupující generace. Na katedře muzikologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy zakončil v roce 1993 své studium Tomáš Spurný diplomovou prací *Lidová instrumentální hudba německé Šumavy*.

Zásadní práci, která dnes etnologům napomáhá v orientaci v německy psaném národopisu na území Čech, publikoval v roce 2008 v Lipsku Petr Lozoviuk. Podle autora se národopisně orientované bádání Němců na území Čech ve druhé polovině 19. století postupně formovalo jako

opozice vůči česky psané národopisné vědě. Zatímco čeští badatelé se etablovali z různých oborů (historiografie, jazykověda, literární věda, zeměpis, dějiny umění, archeologie, slavistika, estetika či muzikologie), na německé straně byl vznikající obor zastoupen méně početně. Aktivita německých národopisců byla podle Lozoviuka stimulována především Národopisnou výstavou československou (1895). Němci nejenže brzy dohnali náskok svých českých současníků, ale snažili se, aby na pražské německé univerzitě (dále jen PNU) byl německý národopis co nejdříve etablován jako samostatný obor (Lozoviuk 2008: 109).

Velká zásluha v tomto ohledu náleží **Adolfu Hauffenovi** (1863–1930), který byl na PNU roku 1919 jmenován prvním řádným profesorem německého národopisu, německého jazyka a literatury. Podle Lozoviuka se jednalo o první profesuru národopisu nejen v Československu, ale v celé střední Evropě (Lozoviuk 2006: 32). Díky Hauffenovi, rodákovi ze slovinské Ljubljany, se PNU stala v celoněmeckém kontextu jednou z prvních, na níž se národopis vyučoval jako samostatný obor. Pro pojetí německého národopisu v Čechách má zásadní význam Hauffenova práce *Einführung in die deutsch-böhmische Volkskunde (Úvod do německy psaného národopisu na území Čech)* z roku 1896. Hauffen zde klade důraz na terénní sběr podle jednotného plánu. Připouští, že by na něm mohli participovat nadšenci z řad laické veřejnosti, jeho zpracování by však mělo být ponecháno pouze odborníkům. Pro nás rozhodně není bez významu, že Hauffen v letech 1895–1900 podnikl v německých regionech Čech rozsáhlou dotazníkovou akci, s jejíž pomocí získal zápisy písní, pověstí, lidových her, praktik lidového léčitelství, jakož i bohatou ikonografii (Lozoviuk 2008: 112–114).

V roce 1906 byl Hauffen jmenován předsedou „*Pracovního výboru pro německou lidovou píseň v Čechách*“, v roce 1922 předsedou německého pracovního výboru působícího v rámci „*Státního ústavu pro lidovou píseň*“. Lidová píseň jakož i další projevy folkloru měly podle něho Němcům v Čechách sloužit k všeobecnému rozhledu a obohacení společného duševního života. Jako národopisec Hauffen nemohl opomenout problematiku dialektů. Dialekty podle něho představovaly téměř jedinou ochranu autochtonní kultury. Německý folklor na území Čech podle nich rozdělil do čtyř skupin. První tvořila Šumava a jižní Čechy, druhou Chebsko a jeho okolí, třetí Krušné hory a severní

Čechy, čtvrtou východní Čechy. Tuto typologii také později použil pro diferenciaci všech projevů lidové kultury (Lozoviuk 2008: 124).

Haufffenovy snahy vybudovat prestižní obor vyvrcholily na PNU zřízením pracoviště *Seminar für deutsche Volkskunde* (*Seminář německého národopisu*), k němuž byl přiřazen i *Archiv des deutschen Arbeitsausschusses der Staatsanstalt für das Volkslied* (*Archiv německého pracovního výboru Státního ústavu pro lidovou píseň*), *Arbeitsstelle des Atlases der deutschen Volkskunde für die Tschechoslowakei* (*Pracoviště atlasu německého národopisu v Československu*) a *Archiv für sudetendeutsche Volkskunde* (*Archiv sudetoněmeckého národopisu*). Haufffen stanul v jeho čele bohužel jen krátce. Po jeho smrti roku 1930 byl na jeho místo jmenován Gustav Jungbauer (Lozoviuk 2008: 136–139).

Gustav Jungbauer (1886–1942), rodák z Horní Plané, se národopisu věnoval již během svého studia na PNU. Doktorskou práci *Volksdichtung aus dem Böhmerwald* (*Lidová podání ze Šumavy*) obhájenu v roce 1909 věnoval především šumavským pověstem. Habilitoval se roku 1922, zprvu působil jako soukromý docent, živil se jako středoškolský profesor, teprve roku 1930 byl prezidentem republiky jmenován řádným profesorem německého národopisu na PNU. Jungbauer navázal na Haufffenovu činnost, pokračoval také v jeho dotazníkové akci, při níž se opíral o řadu spolupracovníků. Po Haufffenovi převzal i vedení knižní řady *Beiträge zur sudetendeutschen Volkskunde* (*Příspěvky k sudetoněmeckému národopisu*). Zároveň však inicioval vydání periodika nadregionálního významu *Sudetendeutsche Zeitschrift für Volkskunde* (*Sudetoněmecký národopisný časopis*).¹ Ve svém rodišti se zasloužil o ustavení spolku *Verrein für Volkskunde und Volksbildung im Böhmerwald* (*Národopisný a osvětově vydělavací spolek na Šumavě*), jakož i o založení muzea pod názvem *Böhmerwaldmuseum* (*Muzeum Šumavy*). V roce 1931 byl v rámci Státního ústavu pro lidovou píseň jmenován předsedou jeho německého výboru.

Podobně jako u řady dalších německých etnografů, také Jungbauerovo badatelské pole bylo značně široké. Zajímal se o lidové pověsti, pohádky,

1. V letech 1928–1938 vyšlo jedenáct jeho ročníků, které dodnes představují nenahraditelnou pramennou základnu.

vyprávění, o mluvu (zkoumal mimo jiné jazyk německých odvedenců do Československé armády), pokusil se systematizovat dějiny oboru, aktivně se podílel na tzv. Sprachinselforschung – studiu lidových tradic obyvatel tzv. jazykových ostrovů (Lozoviuk 2008: 141–158). Integrovanou součástí jeho zájmu byla od samého počátku lidová píseň. Roku 1930 vydal první svazek *Volkslieder aus dem Böhmerwalde (Lidové písně ze Šumavy)*, po němž o sedm let později následoval svazek druhý.

Hauffenovy a Jungbauerovy aktivity vytvořily základ pro německý archiv lidových písní *Archiv des deutschen Arbeitsausschusses der Staatsanstalt für das Volkslied (Archiv německého pracovního výboru Státního ústavu pro lidovou píseň)*, jenž byl součástí již výše zmíněného semináře zřízeného na PNU. Ten v období druhé světové války přešel do majetku *Deutsche Akademie der Wissenschaften (Německé akademie věd)*. Po druhé světové válce, kdy bylo její vlastnictví zkonfiskováno, byl archiv deponován na půdě jedné z budov Československé akademie věd. V době totality byl badatelsky nepřístupný. K jeho novému uspořádání došlo v letech 1992–1993 péčí nadace firmy Volkswagen, restaurátorské dílny Státního ústředního archivu v Praze a instituce *Volksliedarchiv (Archiv lidové písně)* ve Freiburgu. Tento rozsáhlý komplex je jako *Pražská sbírka německých lidových písní / Die Prager deutsche Volksliedsammlung 1894–1945* uložena v Etnologickém ústavu Akademie věd České republiky (Suchomelová 2011: 61–62).

Podobně jako Šumava se může pochlubit reprezentativní publikací lidových písní i Chebsko, a sice díky jednomu z Jungbauerových „dodavatelů“ **Albertu Broschovi** (1886–1970). Jungbauer a Brosch měli mnoho společného. Narodili se ve stejném roce a na stejném místě. Zatímco Jungbauer směřoval po ukončení základní školy z rodné Horní Plané na krumlovské gymnázium,² Brosch se vyučil hodinářem. Jako sedmnáctiletému se mu dostal do ruky článek rakouského badatele

2. Zde se stal žákem Josefa Johanna Ammanna, původem z Innsbrucku. Ammann se během svého působení v Českém Krumlově věnoval národopisu Šumavy, odtud také publikoval řadu studií. Byl autorem obnovené německé verze hořických pašijových her premiérováné r. 1893. Po stu letech (1993) byl v Hořicích na Šumavě obnoven jeho pomník, a to na místě, kde do 50. let minulého století stála budova divadla.

Josefa Pommera otištěný ve *Wiener Zeitung*. Pod jeho vlivem se začal zajímat o zpěvní repertoár šumavských Němců. Zapisoval vše, co ve svém okolí slyšel – písně lidové, umělé a zlidovělé. Roku 1904 zaslal své zápisy do Prahy Adolfu Hauffenovi, který je přijal s povděkem. Vyzval neznámého mladíka k další práci, k níž mu poskytl návod stran metod sběratelské práce.

První světovou válku A. Brosch prožil na frontě, po jejím skončení se natrvalo usadil v Chebu, kde si v Nádražní ulici otevřel hodinářství. Chebsko se tak stalo jeho novým domovem. Založil si zde rodinu. Vzal si zdejší rodačku Magdalenu Klierovou, s níž vychoval čtyři děti – dcery Elfriede, Hildegard, Walpurgu a syna Herberta. V početné rodině to byla zejména Magdalenina matka Margaret, která Brosche seznámila nejen s chebským nářečím, ale i zdejšími lidovými tradicemi (Brosch 1986: 371–372).

A. Brosch se stal dobrovolným spolupracovníkem *Arbeitsstelle der deutschen Volkskunde – Atlas für die Tschechoslowakische Republik (Pracoviště německého národopisu – Atlasu Československé republiky)* na pražské německé univerzitě (Lozoviuk 2008: 156). Své písňové sběry pravidelně zasílal nejen sem, ale také do písňového archivu do Freiburgu. Nikdy samostatně nevydal žádnou písňovou sbírku, z jeho sběrů však mohl profitovat jeho vrstevník a rodák Gustav Jungbauer. Týká se to obou dílů Jungbauerových *Volkslieder aus dem Böhmerwalde*, jakož i další útlé sbírky *Egerländer Volkslieder (Chebské lidové písně)*, konečně pak i standardního díla sudetoněmeckých lidových písní – sbírky *Die Volkslieder der Sudetendeutschen (Lidové písně sudetských Němců)*. Do této doby spadá také Broschovo autorství příspěvků do pražského časopisu *Sudetendeutsche Zeitschrift für Volkskunde* a vídeňského *Das deutsche Volkslied* (Brosch 1986: 372). Od roku 1940 Brosch sbíral mezi Němci, kteří na Chebsko přesídlili z Haliče, Dobružže, Besarábie, z Bukoviny a ze Spiše. Cesty do terénu podnikal buď vlakem, nebo pěšky, často si své informátory zval i domů k rodinnému stolu. Každá nová píseň se zde znovu přezpívala za účasti celé rodiny a Broschova citerového doprovodu (Brosch 1986: 373).

Rodinná soudržnost Broschovi pomohla i v dramatických poválečných dnech. Sbírkou obsahující 2317 zápisů písní, tanečních melodií, říkadel, dětských her a 1886 tzv. *Vierzeiler* (čtyřřádků),³ zapsaných na širším

Chebsku,⁴ byla po Broschově útěku o Vánocích roku 1945 postupně tajně přenášena jeho dětmi do Bavorska. Nový domov rodina našla v bavorském Bad Windsheimu. Ani zde Brosch neustal jako sběratel – svoji sbírku neustále doplňoval o nové zápisy, zápisy ze Středních a Horních Franků (Brosch 1986: 375).

Psal inkoustem, notovou osnovu si linkoval sám. Texty všech písní psal důsledně v kurentu vyjma názvů a incipitů (při jejich rozlišování se nedržel jednotné zásady), které uváděl latinkou. Počátek přepisu Broschových sběrů z Chebska je datován 17. 5. 1951, jeho konec 27. 4. 1953. Rukopis Brosch věnoval mnichovskému spolku „Bund der Eghalanda Gmoin“ (Brosch 1986: 7). V 50. letech se bohužel k vydání sbírky nenašel patřičný finanční obnos. Přesto se písně z Chebska šířily na rozhlasových vlnách, a to díky skupinám tamějších rodáků vysídlených do různých koutů Spolkové republiky Německo. Vydání sbírky se Brosch bohužel nedočkal. Zemřel ve svém novém domově 22. 5. 1970 ve věku 84 let.

Sbírka byla vydána až u příležitosti stého výročí jeho narození v roce 1986. Její vydavatel Seff Heil ji pojal jako faksimile Broschova rukopisu. První díl obsahuje písně epické – balady, tzv. Schwanklieder⁵, písně kramářské, tzv. Wettstreitlieder⁶ a Kettenlieder⁷, z písní lyrických pak písně milostné, tematicky dělené podle radostí a strastí lásky (radost ze života, věrnost, škádlení, nevěra, odmítnutí, rozloučení, odloučení, úklady, překážky aj.). Do druhého dílu byly pojaty písně duchovní a obřadní – kalendářní, vánoční a pastýřské, legendy, písně mariánské, zpěvy zpívané při procesích, písně o patronech, dále písně vojenské a taneční. Velký oddíl tvoří tzv. čtyřřádky dělené podle metra na dvoučtvrt'ové, tříčtvrt'ové a sproměnlivým taktem. Třetí díl obsahuje písně tematicky a funkčně vázané

3. Krátké popěvky zpívané při muzice.

4. Pod pojem „širší Chebsko“ zahrnul Josef Režný ve své publikaci *Po stopách dudáků na Chebsku* Karlovarsko, Mariánskolázeňsko, Plánsko, Sokolovsko, Tachovsko, ale i oblastí sousedící (Režný 1992: 7). Z Broschovy sbírky vyplývá, že sběratel naopak Chebsku přiřadil nejen Stříbrsko, ale i obce ležící jižně od Plzně (Litice, Vstíš).

5. Písně žertovné.

6. Strofické písně, jejichž textová složka je vystavěna na sporu dvou protagonistů – např. vody s vínem nebo léta se zimou.

7. Písně, v nichž je jedna z částí (zpravidla střední) nastavována přibývajícím textem. Ten je zpíván buď na jediném tónu, nebo na opakujícím se motivu.

na svatbu a manželství, dále písně žertovné a pijácké čerpané ze života různých profesí a skupin – z prostředí zemědělců, pastevců, řemeslníků, ale i lovců a pytláků. Byly sem zařazeny také písně umělé a zlidovělé. Čtvrtý díl je věnován dětskému folkloru, dále textům drobných folklorních útvarů spjatých se zvykoslovím, dodatkům a tzv. Schnadahüpfel.⁸ Většina Broschových zápisů obsahuje jak texty, tak nápěvy. U těchto kompletních zápisů jsou uvedena místa, jména informátorů a srovnávací odkazy, popřípadě původní zdroj. Z toho usuzujeme, že ne všechny zápisy jsou výsledkem Broschovy terénní práce, ale opisem starších pramenů. Původ či funkci můžeme částečně zjistit podle toho, do které tematické skupiny je Brosch ve své sbírce zařadil. Pro nápěvy volil jednodušší tóniny – C, G, D, A, F, B, Es dur.

Brosch, rodák ze Šumavy, pokládal Chebsko za nejzpevnější region. Podle něj tamější obyvatelé nejděle a nejuvěrněji lpěli na svých lidových tradicích včetně nářečí. Lidové písně byly na rozdíl od duchovních písní a balad přejatých odjinud pevně vázány na dialekt (*mundartgebunden*) a takto chráněny před nivelizací. Sběratel byl pevně přesvědčen o tom, že překladem by bývaly ztratily svůj vnitřní obsah. Každého obyvatele Chebska by doslova „*bolelo na duši, kdyby nějaká z jeho písní zněla ve spisovné němčině*“ (Brosch 1986: 5).

Brosch sbíral i na Plzeňsku. Z přítomnosti těchto písní v jeho regionální „klenotnicové“ sbírce jednoznačně vyplývá, jak hluboko do vnitrozemí sahalo Chebsko v povědomí německých badatelů.⁹ Plzeňsku jako specifické oblasti se smíšeným obyvatelstvem jsem věnovala pozornost ve dvou studiích. V první z nich se podrobně rozepisují o rukopisných zápisech jednoho z nejpilnějších sběratelů v tomto regionu Josefa Pescheka ze Vstiše u Dobřan, ve druhé, je je součástí publikace *Tenkrát na západě (Čech)*, podávám přehled pramenů uložených pod signaturou E (Egerland) coby součásti již zmíněné Pražské sbírky německých lidových písní 1894–1945 uložen v Etnologickém ústavu AV ČR v Praze. Přehled je provázen katalogem textových incipitů a nápěvů, rovněž tak rejstříky.

8. Nářeční tvar od „Schnütterhüpfer“ nebo „Schnitterhüpfer“. Jedná se o krátký popěvek humorného obsahu zpívaný na jednoduchý všeobecně známý nápěv.

9. Z tzv. širšího Plzeňska je ve sbírce 53 zápisů (z Bezdužic, Blatnice u Stříbra, Křelovic, Litic, Stříbra, Úterý a Vstiše u Dobřan).

*Richard Šulko se synem na 68. MFF ve Strážnici jako Die Málaboum.
Archiv souboru, 2013.*

*Die Málás na 68. Mezinárodním folklorním festivalu ve Strážnici.
Foto Richard Šulko, 2013.*

V praxi současných folklorních souborů západních Čech lze sledovat různé přístupy. Většina např. plzeňských a chodských kolektivů je orientována výlučně na český folklor, jiné – jako karlovarská Dyleň nebo Stázka z Plané u Mariánských Lázní – sledují cestu manželů Balounových, tedy interpretují německé písně s českým překladem. Na základních uměleckých školách (např. v Mariánských Lázních a Tachově) jsou naopak pěstovány úpravy českých písní a tanců z Chodska. Poslední způsob představuje navázání na místní tradice se vším všudy, včetně obnovy krojů. Takové jsou rodinné soubory Richarda Šulka z Nečtin na Plzeňsku (Die Málaboum a Die Málás), které jsme měli možnost vidět v roce 2013 na 68. ročníku Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici v pořadu Domovina, věnovaném menšinám žijícím v České republice.

Závěrem bych ráda dodala, že v pomyslné encyklopedii „Od folkloru k world music“ by vedle jména Adolfa Hauffena a Gustava Jungbauera nemělo chybět ani jméno Jungbauerova věrného dodavatele Alberta Brosche. Znovu bych také připomněla slova Josefa Režného, podle něhož máme, a to nejen v západních Čechách, „*co činit s doklady kulturních tradic, které vznikly a které se vyvíjely ve vzájemných vazbách dvou etnik dávno předtím, než je vzájemně odcizily zhoubné vášně a ničivá nepřátelství, která bránila tomu, aby rozum a přirozená lidskost chránily pozitivní odkaz společné minulosti*“ (Režný 1992: 62).

Prameny a literatura:

- BALOUNOVÁ, Aleša 1982: *Kola a oblíbené taneční hry na Karlovarsku*. Karlovy Vary: [s. n.].
- BALOUNOVÁ, Aleša 1993: *Lidové písně a tance nejzápadnější části Čech*. Praha: Hudební nakladatelství Kneifl – Folklorní sdružení České republiky.
- BROSCH, Albert 1986: *Der Liederschatz des Egerlandes I.–IV.* Sulzbach – Rosenberg: Arbeitskreis Egerländer Kulturschaffender.
- JUNGBAUER Gustav – HORNTRICH Herbert 1938: *Die Volkslieder der Sudetendeutschen*. Berlin: Walter de Gruyter & Company.
- JUNGBAUER Gustav 1932, *Egerländer Volkslieder*, Berlin: Walter de Gruyter & Company.
- JUNGBAUER Gustav 1930: *Volkslieder aus dem Böhmerwalde I.* Praha: Státní ústav pro lidovou píseň v ČSR.
- JUNGBAUER Gustav 1937: *Volkslieder aus dem Böhmerwalde II.* Praha: Státní ústav pro lidovou píseň v ČSR.

- KUNZ, Thomas Anton 1995: *Böhmische Nationalgesänge und Tänze / České národní zpěvy a tance*. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR.
- LOZOVIUK, Petr 2006: Dějiny německy psaného národopisu v Čechách. In: UHEREK, Zdeněk (ed.): *Kultura – společnost – tradice II. Soubor statí z etnologie, folkloristiky a sociokulturní antropologie*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, s. 13–51.
- LOZOVIUK, Petr 2008: *Interethnik im Wissenschaftsprozess. Deutschsprachige Volkskunde in Böhmen und ihre gesellschaftlichen Auswirkungen*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag.
- MARKL, Jaroslav 1987: *Nejstarší sbírky českých lidových písní*. Praha: Supraphon.
- REŽNÝ, Josef 1992: *Po stopách dudáků na Chebsku*. Cheb: Chebské muzeum.
- SPURNÝ, Tomáš 1993: *Lidová instrumentální hudba německé Šumavy*. Diplomová práce. Praha: Filozofická fakulta UK.
- SUCHOMELOVÁ, Marcela 2011: Obrázky z domova: Pražská sbírka německých lidových písní 1894–1945. *Národopisný věstník* 28 (70), č. 1, s. 61–69.
- ULRYCHOVÁ, Marta 2013: Lidová píseň německých obyvatel Plzeňska. Současný stav pramenů. In: STOČES, Jiří – MUŠKOVÁ, Eva a kol.: *Tenkrát na západě (Čech). Kapitoly z dějin kultury a každodennosti Plzně a Plzeňského kraje*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, s. 199–214.
- ULRYCHOVÁ, Marta 2012: Zápisy Josefa Peschka ze Vstiše u Dobřan. *Jižní Plzeňsko* 10, s. 90–95.

German Folk Song in the west of Bohemia

After the WWII, Czech folkloristics focused only exceptionally on the folklore traditions of the German population of Bohemia. It was only in the 1990s, after the borders opened, when cooperation was established between Czech scholars and scholars from German universities and institutions. Examples of such cooperation include a 1992 volume called *Bagpipe Play in Egerland* written by Josef Režný; or the cooperation of Lubomír Tyllner, Ralph Heimrath, Wolfgang Mayer, and Eliška Čáňova, who co-edited a manuscript from the first half of the 19th century written by Thomas Anton Kunz. The present paper focuses briefly on the process of establishing the German language ethnography of German inhabitants of Bohemia at the Prague German University, represented mainly by Adolf Hauffen (1863–1930) and Gustav Jungbauer (1886–1942). The paper also focuses on Adolf Brosch (1886–1970), the author of *Der Liederschatz des Egerlandes* song collection, which was published only after the death of the collector in Germany in 1986. Finally, the paper comments on the contemporary activities of folklore ensembles from the former Egerland region: Dyleň from Karlovy Vary, Stázka from Teplá near Mariánské Lázně, and Die Målas and Die Målaboum from Nečtiny near Plzeň.

Key words: German folk song; folk song collections; the Chodsko/Egerland region; Adolf Hauffen; Gustav Jungbauer; Albert Brosch.